MATICHON INFORMATION CENTER
Subject Heading :
Source : มติชน
53268810
Date : 20 พ.ค. 2553
Page : 6
No :

วรากรณ์ สามโกเศศ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

'เงินเฟ้อ' ก็มีดี

เซ็งและเครียดจนไม่รู้ว่าจะเขียนเรื่องอะไรดี แต่นึกถึงคำโบราณขึ้นมาได้ว่า ถ้าอยู่ในยามไม่แน่ใจก็จงอย่าทำอะไรที่เสี่ยง (ภาษาไพ่บริดจ์บอกว่า if in doubt, play trump) ดังนั้น จึงขอเขียนเรื่องเศรษฐศาสตร์ที่พอจะรู้เรื่องอยู่บ้างในวันนี้

เมื่อข้าวของแพงขึ้นแต่เงินในกระเป๋ามีคงที่ ไม่มีใครชอบแน่นอนเพราะเงินในกระเป๋าซื้อของได้น้อยลง มนุษย์ไม่ได้กินเงิน (แต่ก็มีคนพยายามยัดเยียดให้เรากินแกลบอยู่บ่อยๆ) แต่กินของที่เงินซื้อได้

พูดง่ายๆ ก็คือเมื่อข้าวของแพงขึ้น อำนาจแท้จริงของเงินในกระเป๋าของเราลดลงเพราะซื้อของได้น้อยลง พูดอีกอย่างหนึ่งว่าค่าเงินที่แท้จริงของเราลดลงเมื่อข้าวของมีราคาแพงขึ้น

ถ้าเราเอาเงิน 3 ล้านบาท ซึ่ง ณ เวลานั้นพอซื้อบ้านได้ 1 หลังใส่เซฟฝังดินลึก 1 กิโลเมตร เพื่อหนีสภาวะข้าวของแพงขึ้นหรือสภาวะเงินเฟ้อ ผ่านไป 5 ปีของสภาวะเงินเฟ้อรุนแรง เมื่อขุดเอาเงินขึ้นมาใช้ เงิน 3 ล้านบาทนั้นอาจซื้อรถได้สักคันเดียวเท่านั้น

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงความเลวร้ายของเงินเฟ้อซึ่งไม่มีใครสามารถหนีมันได้เลย

เงินเฟ้อเลวร้ายอีกหลายอย่างเช่น

(ก) ทำให้คนยากจนลำบากมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคนมีฐานะซึ่งมีความคล่องตัวกว่าและสามารถปรับรายได้ให้สูงขึ้นได้ง่ายกว่าเพื่อให้ทันราคาที่สูงขึ้น ดังนั้นเงินเฟ้อจึงลงโทษคนจนหนักกว่า เงินเฟ้อคล้ายกับเป็นภาษีที่ทำให้คนเกิดภาระขึ้นอีกโดยไม่ต้องออกกฎหมาย

(ข) ทำให้เกิดความไม่แน่นอนจนไม่เอื้อให้เกิดการออมและการลงทุน จนอาจนำไปสู่การลดลงของการลงทุนในเครื่องจักรเครื่องมือที่สร้างการผลิต แต่กลับไปเพิ่มการออมในสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดการผลิต เช่น ทองคำ

(ค) เงินเฟ้อทำให้การลงทุนในการปรับปรุงหน่วยการผลิตและกระบวนการผลิตมีต้นทุนสูงขึ้นหรือเลื่อนลอยมากขึ้นจนกระทบอัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพรวม (overall economic productivity rate) ซึ่งเป็นหัวใจของความก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจ ฯลฯ

นักเศรษฐศาสตร์เชื่อกันมานานในความชั่วร้ายของเงินเฟ้อจนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้ความคิดในเรื่องนี้เริ่มเปลี่ยนไป งานวิจัยของ IMF ชื่อ "Rethinking Macro Economic Policy" (2010) โดย Oliver Blanchard และพวก

ชี้ให้เห็นว่าเงินเฟ้อเป็นสิ่งช่วยแก้ไขปัญหาของประเทศพัฒนาแล้วได้ และอัตราเงินเฟ้อที่ต่ำสำหรับประเทศเหล่านี้อาจก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

เงินเฟ้อมีข้อดีเหมือนกันไม่ว่าในประเทศใดเพราะ

(ก) ช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สาธารณะสูงได้ชะงัด กล่าวคือเมื่อรัฐบาลต้องก่อหนี้เพื่อหาเงินมาใช้จ่ายเพราะมีความจำเป็น (เช่น ในยามต้องกระตุ้นเศรษฐกิจ) ก็จะเกิดหนี้สาธารณะและต้องชำระคืนข้ามปีโดยใช้เงินงบประมาณมหาศาลจนเป็นภาระอย่างมาก ถ้าเกิดภาวะเงินเฟ้อต่อเนื่อง (อาจจงใจหรือไม่จงใจ) ในเวลาไม่นานนักรัฐบาลก็จะเก็บภาษีได้มากขึ้นเพราะผู้เสียภาษีจำนวนมากจะอยู่ในขั้นภาษีที่สูงขึ้น ข้าวของแพงขึ้นก็เก็บภาษีจากการบริโภคได้มากขึ้นในขณะที่มูลค่าที่แท้จริงของหนี้เหล่านั้นลดลงเป็นลำดับ

เมื่อมูลค่าหนี้ที่ต้องชำระคืนเหล่านั้น (ดอกเบี้ยและเงินต้นของพันธบัตรที่ต้องไถ่ถอน) คงที่ ท่ามกลางข้าวของที่แพงขึ้นเรื่อยๆ มูลค่าหนี้ที่แท้จริงจึงลดลง รัฐบาลจึงมีปัญญาใช้หนี้ได้อย่างสบายเพราะเก็บภาษีได้มากขึ้นพร้อมๆ กับที่มูลค่าหนี้ที่แท้จริงลดลง (เดิมมูลค่าหนี้อาจเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 ของ GDP เมื่อเงินเฟ้อออกพลังจนรัฐบาลเก็บภาษีได้มากขึ้น งบประมาณก็ใหญ่ขึ้น แต่ยอดหนี้คงเดิม ดังนั้น จึงเป็นสัดส่วนของ GDP น้อยลง)

(ข) เงินเฟ้อทำให้สามารถฟื้นฟูความสามารถในการแข่งขันในเรื่องราคาของเศรษฐกิจที่เพิ่งพ้นจากภาวะตกต่ำได้ดี

กล่าวคือถ้าประเทศนั้นสามารถควบคุมสภาวะเงินเฟ้อได้พอควร การที่ข้าวของแพงขึ้นอย่างรวดเร็ว (อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น) ก็จะทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงลดลงได้ (อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง = อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน - อัตราเงินเฟ้อ) ช่วยกระตุ้นการลงทุนเพราะต้นทุนที่แท้จริงลดต่ำลง

ในข้อถกเถียงว่าเงินเฟ้อเป็นทางออกของปัญหาของประเทศพัฒนาแล้วของ Blanchard และพวกนั้น เป้าหมายอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 4 เหมาะสมกว่าร้อยละ 2 เนื่องจากทำให้นโยบายการเงินสามารถตอบสนองอย่างแข็งขันต่อความผันผวนอย่างทันด่วนทางเศรษฐกิจ (Economic Shocks เช่น ราคาน้ำมันพุ่งสูง อัตราดอกเบี้ยโลกสูงขึ้นเร็ว อำนาจซื้อจากต่างประเทศหายไปพลัน ฯลฯ) กล่าวคือถ้าเกิดการคาดหวังว่า

อัตราเงินเฟ้อจะสูงขึ้นอีกร้อยละ 1 หรือ 2 ค่าจ้างและอัตราดอกเบี้ยก็จะตอบรับด้วยการขยับขึ้นทันที แต่ถ้าเป้าหมายอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ร้อยละ 1 หรือ 2 การคาดหวังว่าจะขยับขึ้นอีกร้อยละ 1-2 ของอัตราเงินเฟ้อย่อมมีผลน้อยกว่า

พวกที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดสนับสนุนการมีเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อสูงของประเทศพัฒนาแล้วบอกว่าในเบื้องต้นเป็นไปไม่ได้ที่รัฐบาลจะมีเป้าหมายสนับสนุนอัตราเงินเฟ้อสูง เนื่องจากเสถียรภาพราคา (เงินเฟ้อต่ำอย่างยั่งยืน) คือเป้าหมายสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมายาวนาน

ถ้ารัฐบาลใดขยับเป้าของเงินเฟ้อสักครั้ง ต่อไปผู้ซื้อพันธบัตรรัฐบาล (ผู้ให้รัฐบาลกู้) จะเรียกร้องอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าปกติเพื่อปกป้องความเสี่ยงจากการที่รัฐบาลจะมีเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อสูงในอนาคต

นอกจากนี้ก็มีข้อโต้เถียงว่าถ้าปล่อยให้อัตราเงินเฟ้อขึ้นไปอยู่ในระดับสูงแล้ว จะทำให้มันลงมาได้ยากเพราะเงินเฟ้อเป็นกระบวนการที่ถ้าราคาขึ้นสูงแล้วยากที่จะหยุดมันได้ (เราไม่เคยเห็นข้าวแกงหรือก๋วยเตี๋ยวมีราคาถูกลงเลย) มันจะไปของมันเรื่อยๆ ซึ่งถ้าไปเร็วแล้วมันก็ยิ่งหยุดได้ยาก

งานวิจัยของ Blanchard และพวก น่าสนใจที่ให้แง่มุมใหม่โต้แย้งความคิดเดิมของการมีอัตราเงินเฟ้อต่ำและมีเสถียรภาพ แต่ก็เป็นไปได้ยากในความเป็นจริง เพราะการเมืองย่อมมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายเงินเฟ้อ

คงไม่มีรัฐบาลใดที่ต้องการได้รับเลือกกล้ากำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อไว้สูง ส่วนใหญ่จำเป็นต้องกำหนดไว้ต่ำแล้วไปหาทางแก้ไขปัญหาเอากันข้างหน้า เนื่องจากประชาชนแว่นแคว้นใดก็ต้องการให้ข้าวของไม่มีราคาสูงขึ้นรวดเร็วด้วยกันทั้งนั้น .

ไม่มีผู้นำในอดีตหรือปัจจุบันคนใดของประเทศใดที่ต้องการทำร้ายบ้านเมืองและประชาชนของตน ถ้าจะมีก็คงเอวสุดขีดเพราะความเห็นแก่ประโยชน์ของตนได้บดบังทั้งสมองและหัวใจ